

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ**

ΥΠΟΘΕΣΗ È È **κατά της ΕΛΛΑΔΟΣ**
(Προσφυγή υπ' αριθ. 61828/00)

ΑΠΟΦΑΣΗ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
15 Ιανουαρίου 2004

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική
υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις.
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ, 15-01-04
[υπογραφή] / S. NIELSEN /
Αναπληρωτής Γραμματέας του Τμήματος

Στην υπόθεση È È **κατά της Ελλάδος,**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα),
συγκροτηθέν από τμήμα απαρτιζόμενο από τους δικαστές:

P. LORENZEN, *Πρόεδρος,*

K. L. POZAKH,

F. TULKENS,

N. VAJIC,

E. LEVITS,

S. BOTOUCHAROVA,

A. KOVLER,

και από τον S. NIELSEN, *Αναπληρωτή Γραμματέα του Τμήματος.*

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 29 Αυγούστου 2002, 24 Οκτωβρίου 2002 και 11 Δεκεμβρίου 2003.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω τελευταία ημερομηνία :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 61828/00) προσφυγής, την οποία κατέθεσε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας ο Έλληνας υπήκοος È È («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 4 Οκτωβρίου 2000 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται ενώπιον του Δικαστηρίου από τον Δικηγόρο Αθηνών Η. Μυλωνά. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τον εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπο του πληρεξουσίου της, Μ. Απέσσο, Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και από τον Κ. Γεωργιάδη, Δικαστικό Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ο προσφεύγων ισχυριζόταν ειδικότερα ότι είχε υποστεί κατά την προσωρινή κράτησή του απάνθρωπη και εξευτελιστική, αντιβαίνουσα προς το άρθρο 3 της Συμβάσεως, και ότι κατά παράβαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως, η απόφαση του Εφετείου Αθηνών, το οποίο απέρριψε το αίτημά του να αποζημιωθεί για την προσωρινή κράτηση, δεν ήταν αιτιολογημένη.

4. Της προσφυγής επελήφθη το δεύτερο τμήμα του Δικαστηρίου (άρθρο 52 § 1 του Κανονισμού). Στο πλαίσιο αυτού, το τμήμα στο οποίο ανετέθη η εξέταση της υποθέσεως (άρθρο 27 § 1 της Συμβάσεως) συγκροτήθηκε συμφώνως προς το άρθρο 26 § 1 του Κανονισμού.

5. Την 1^η Νοεμβρίου 2001, το Δικαστήριο μετέβαλε τη σύνθεση των τμημάτων του (άρθρο 25 § 1 του Κανονισμού). Της παρούσης προσφυγής

επελήφθη το πρώτο τμήμα, όπως ανασυγκροτήθηκε (άρθρο 52 § 1).

6. Με την από 29 Αυγούστου 2002 απόφαση, το τμήμα έκανε την προσφυγή μερικώς δεκτή.

7. Τόσο ο προσφεύγων όσο και η Κυβέρνηση κατέθεσαν εγγράφως παρατηρήσεις επί της ουσίας της υποθέσεως (άρθρο 59 § 1 του Κανονισμού).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ

8. Ο προσφεύγων, ο οποίος γεννήθηκε το 1934, ήταν υποθηκοφύλακας Κρωπίας (Αττικής). Κατηγορήθηκε για πλαστογραφία, συνεπεία της οποίας προκλήθηκε σημαντική οικονομική ζημία (50 000 000 δραχμές) σε βάρος νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου.

9. Στις 7 Σεπτεμβρίου 1999, το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Αθηνών, με σύμφωνη γνώμη ανακριτή και εισαγγελέα (άρθρο 283 Κ.Ποιν.Δ.), διέταξε την προσωρινή κράτηση του προσφεύγοντος (απόφαση 4003/1999). Σύμφωνα με την απόφαση, *από τα στοιχεία τα οποία συγκεντρώθηκαν κατά την ανάκριση και από όσα περιέχονται στην πρόταση του εισαγγελέα, προκύπτει (...) ότι υφίστανται σοβαρές ενδείξεις ενοχής σε βάρος του κατηγορουμένου για το αδίκημα για το οποίο κατηγορείται (...). Άλλωστε, όπως προκύπτει από τις ιδιαίτερες περιστάσεις της πράξεως και ειδικότερα από το γεγονός ότι ο κατηγορούμενος διέπραξε την πράξη αυτή ως υποθηκοφύλακας Κρωπίας (...), λειτούργημα για το οποίο απαιτείται υψηλού βαθμού εντιμότητα, επαγγελματική ευσυνειδησία και υπευθυνότητα, υφίσταται κίνδυνος ο κατηγορούμενος να διαπράξει, εάν αφεθεί ελεύθερος, άλλα αδικήματα παρόμοια με εκείνα για τα οποία κατηγορείται».*

10. Ο προσφεύγων εισήχθη στο νοσοκομείο στις 23 Αυγούστου 1999 και νοσηλεύθηκε έως τις 20 Νοεμβρίου 1999, ημερομηνία κατά την οποία μεταφέρθηκε σε άλλο νοσοκομειακό ίδρυμα, όπου παρέμεινε φρουρούμενος έως τις 25 Νοεμβρίου 1999.

11. Στις 10 Νοεμβρίου 1999, ο ανακριτής απέρριψε αίτημα απολύσεως του προσφεύγοντος.

12. Στις 25 Νοεμβρίου 1999, μεταφέρθηκε στις φυλακές Κορυδαλλού. Το νοσοκομείο διαβίβασε στη γραμματεία των φυλακών τα οικεία έγγραφα τα οποία αφορούσαν την κατάσταση της υγείας του προσφεύγοντος, αναφέροντας ειδικότερα ότι είχε υποβληθεί σε τριπλό μπαϊπάς [*by pass*], υπέφερε από καρδιακή ανεπάρκεια και διαβήτη, και έπρεπε να υποβάλλεται σε ειδική δίαιτα και θεραπευτική αγωγή η οποία συνίστατο στη χορήγηση εννέα φαρμάκων ημερησίως. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι κρατήθηκε σε κελί 8 τ.μ. με σπασμένα παράθυρα, στο οποίο ήδη διέμεναν τρεις άλλοι κρατούμενοι και του οποίου οι τουαλέτες – «τουρκικού» τύπου – ήταν σιχαμερές και δεν διέθεταν πόρτα.

13. Στις 26 Νοεμβρίου 1999, ο προσφεύγων εισήχθη στο ιατρείο των φυλακών, όπου παρέμεινε έως τις 15 Μαρτίου 2000. Ισχυρίζεται ότι νοσηλεύθηκε σε αίθουσα 35 τ.μ. ένδεκα κλινών, κατειλημμένες από κρατούμενους οι οποίοι κάπνιζαν συνεχώς. Κατά τον προσφεύγοντα, σπανίως σκούπιζαν και ουδέποτε σφουγγάριζαν το δάπεδο. Κυκλοφορούσαν κατσαρίδες και ποντίκια. Οι τουαλέτες, τρεις για εξήντα κρατούμενους, παρουσίαζαν διαρροή, έτσι ώστε βρώμικο νερό κυλούσε στο δάπεδο. Το άτομο το οποίο διένειμε την τροφή στους ασθενείς, είχε προσβληθεί από ηπατίτιδα, και έπρεπε να νοσηλεύεται και αυτός. Τα γεύματα δεν ήταν προσαρμοσμένα στην πάθηση του προσφεύγοντος και ο ιατρός του ιατρείου είχε τροποποιήσει την αγωγή την οποία είχε ορίσει το νοσοκομείο, και τούτο, άνευ προφανούς λόγου. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται περαιτέρω ότι οι νοσοκόμοι παρέμεναν απαθείς οσάκις παρουσίαζε κρίσεις ταχυκαρδίας και ο καρδιολόγος ο οποίος τον εξέτασε, του υποσχέθηκε ότι θα προέβαινε σε ιατρικό έλεγχο, ο οποίος ουδέποτε έλαβε χώρα.

14. Στις 11 και 21 Ιανουαρίου 2000, ως και στις 8 Φεβρουαρίου 2000, το Συμβούλιο Εφετών Αθηνών απέρριψε τρία αιτήματα αποφυλακίσεως του

προσφεύγοντος (αποφάσεις 7/2000, 101/2000 και 344/2000 αντιστοίχως). Δύο εκ των τριών δικαστών οι οποίοι εξέδωσαν την απόφαση 244/2000, είχαν συμμετάσχει στη συγκρότηση του δικαστηρίου το οποίο απέρριψε εν πρώτοις το από 21 Ιανουαρίου 2000 αίτημά του.

15. Στην απόφαση 101/2000, το συμβούλιο δεν ακολούθησε την πρόταση του εισαγγελέα, ο οποίος ζητούσε την προσωρινή απόλυση του προσφεύγοντος και των συγκατηγορουμένων του, και απεφάσισε να παρατείνει την κράτηση για έξι μήνες. Χωρίς να προβεί σε διάκριση μεταξύ των συγκατηγορουμένων, το συμβούλιο έκρινε ότι εάν αποφυλακίζονταν, υπήρχε κίνδυνος οι κατηγορούμενοι να διαπράξουν νέα αδικήματα και να μη εμφανισθούν ενώπιον του δικαστηρίου. Απέρριψε επίσης το αίτημα του προσφεύγοντος, να εμφανισθεί δηλαδή αυτοπροσώπως, ή δια του δικηγόρου του, ενώπιον του συμβουλίου, επειδή είχε την ευκαιρία να υποβάλει πλήρως τα επιχειρήματά του, τόσο στις έγγραφες παρατηρήσεις του όσο και κατά την ανάκριση.

16. Στην απόφαση 344/2000, ενώ ο εισαγγελέας είχε προτείνει να γίνει δεκτό το αίτημα, το συμβούλιο έκρινε ότι οι λόγοι της προηγούμενης αποφάσεώς του δεν είχαν εκλείψει. Όσον αφορά την κατάσταση της υγείας του προσφεύγοντος, έκρινε ότι δεν ήταν τόσο σοβαρή και μπορούσε ο προσφεύγων να παρακολουθείται στο ιατρείο των φυλακών. Σε κάθε περίπτωση, ο προσφεύγων δεν είχε υποβάλει πιστοποιητικό του ιατροδικαστή για να στηρίξει τους ισχυρισμούς του, σύμφωνα με τους οποίους η κατάσταση της υγείας του δεν μπορούσε να αντιμετωπισθεί στο ιατρείο.

17. Στις 16 Μαρτίου 2000, ο προσφεύγων υπέστη καρδιακή κρίση. Στις 24 Μαρτίου 2000, επέστρεψε στις φυλακές. Η ιατρική βεβαίωση του νοσοκομείου διευκρίνιζε, μεταξύ άλλων, ότι έπρεπε ο προσφεύγων να αποφεύγει το ψύχος, την υγρασία, τις συγκινήσεις και την κούραση, να ακολουθεί συγκεκριμένη δίαιτα και να ελέγχεται σε τακτά χρονικά διαστήματα από καρδιολόγο και διαβητολόγο. Εντούτοις, οι συνθήκες της κρατήσεώς του δεν μεταβλήθηκαν.

18. Στις 7 Απριλίου 2000, συντεπεία πτώσεως στις φυλακές, παρέλυσαν πάραυτα και τα τέσσερα μέλη του προσφεύγοντος. Τοποθετήθηκε σε φορείο και έπρεπε να περιμένει τρεις ώρες στο ιατρείο της φυλακής πριν διακομιστεί σε πολιτικό νοσοκομείο, διότι οι φύλακες οι οποίοι έπρεπε να τον συνοδεύσουν, δεν ήταν διαθέσιμοι. Το έγγραφο το οποίο επέτρεπε την έξοδό του από τις φυλακές, διευκρίνιζε ότι επρόκειτο για «άτομο άκρως επικίνδυνο και ύποπτο φυγής», αλλά δεν ανέφερε τα φάρμακα τα οποία έπρεπε να του χορηγηθούν.

19. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι οι αρχές των φυλακών δεν ανταποκρίθηκαν στις εκκλήσεις του όπως ειδοποιήσουν την οικογένειά του, και έτσι στο νοσοκομείο όπου έπρεπε να εγχειρισθεί επείγοντως, κανένα μέλος της οικογενείας του δεν ήταν παρόν για να υπογράψει τη σχετική άδεια. Τέλος, υπεβλήθη σε εγχείριση την επομένη, διότι το σημείωμα μεταγωγής στο νοσοκομείο δεν περιείχε, κατά τον προσφεύγοντα, τις απαραίτητες ιατρικές πληροφορίες. Την επόμενη της εγχειρίσεως εβδομάδα, δεν είχε δικαίωμα παρά σε δύο επισκέψεις της οικογενείας του.

20. Στις 13 Απριλίου 2000, ο προσφεύγων μεταφέρθηκε σε άλλο νοσοκομείο, όπου παρέμεινε επί τέσσερις μήνες.

21. Στις 17 Απριλίου 2000, ημερομηνία κατά την οποία η υπόθεσή του έπρεπε να συζητηθεί ενώπιον του Εφετείου Αθηνών, δικάζοντας την εν λόγω ποινική υπόθεση σε πρώτο βαθμό, το εν λόγω δικαστήριο ανέβαλε τη συζήτηση, επειδή ο προσφεύγων ήταν κλινήρης και δεν μπορούσε να παραστεί, αλλά απέρριψε νέο αίτημα αποφυλακίσεως του προσφεύγοντος (απόφαση 1185/2000). Ο προσφεύγων είχε καταθέσει προς τούτο επτά ιατρικά πιστοποιητικά τα οποία βεβαίωναν τη σοβαρότητα της καταστάσεως της υγείας του, και ο εισαγγελέας είχε προτείνει την προσωρινή αποφυλάκισή του. Το εφετείο έκρινε ότι η κακή κατάσταση της υγείας του προσφεύγοντος δεν επηρεαζόταν από την προσωρινή κράτηση διότι ούτως ή άλλως ο προσφεύγων νοσηλευόταν.

22. Η συζήτηση έλαβε χώρα στις 29 Μαΐου 2000. Το εφετείο απέρριψε εκ νέου αίτημα αποφυλακίσεως του προσφεύγοντος,. Δέχθηκε ωστόσο ότι ο προσφεύγων μπορούσε να εμφανισθεί εφόσον το επέτρεπε η κατάσταση του και εφόσον δεν το επιθυμούσε, να μη εμφανίζεται. Με την από 26 Ιουνίου 2000 απόφαση, το εφετείο αθώωσε τον προσφεύγοντα (απόφαση 1926/2000).

23. Ο συνήγορος του προσφεύγοντος ζήτησε να καταβληθεί στον τελευταίο αποζημίωση για τη διάρκεια της προσωρινής κρατήσεως. Εντούτοις, το εφετείο έκρινε ότι δεν συνέτρεχε λόγος καταβολής αποζημιώσεως στον κατηγορούμενο για την αιτία αυτή, διότι υπήρχαν σοβαρές ενδείξεις ενοχής του, υπό την έννοια του άρθρου 533 § 2 Κ.Ποιν.Δ.

24. Με τις από 26 και 29 Νοεμβρίου 2001 και 11 Ιανουαρίου 2002 επιστολές του (πιστοποιητικά 7177/2001, 7521/2001 και 7494/2002 αντίστοιχα), ο διευθυντής του ιατρείου των φυλακών Κορυδαλλού παρέσχε στην Κυβέρνηση στοιχεία σχετικά προς τη νοσηλεία του προσφεύγοντος. Κατ' αρχάς, υπογράμμισε το γεγονός ότι οι χώροι λειτουργούν σύμφωνα με τους κανόνες υγιεινής και ότι η Επιτροπή για την πρόληψη των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών και μεταχειρίσεως δεν είχε προβεί σε κανένα σχόλιο σχετικά με την καθαριότητα των θαλάμων. Ειδικότερα, όσον αφορά τον προσφεύγοντα, ο διευθυντής δήλωνε ότι οι συγγενείς του προσφεύγοντος είχαν εγκαίρως ειδοποιηθεί, στις 7 Απριλίου 2000, ώστε να μπορέσουν να μεταβούν γρήγορα κοντά του. Όσον αφορά την καθυστέρηση της μεταφοράς του προσφεύγοντος στο εξωτερικό νοσοκομείο, τούτη αφορούσε την υπηρεσία του ΕΚΑΒ και την υπηρεσία μεταγωγών κρατουμένων, οι οποίες έπρεπε να συντονίσουν τις ενέργειές τους. Η απόφαση μεταφοράς του προσφεύγοντος ελήφθη και εστάλη πάραυτα. Το γεγονός ότι ο προσφεύγων διακομίστηκε σε νοσοκομείο διαφορετικό από εκείνο το οποίο αναφέρεται στην απόφαση μεταφοράς, εξηγείται από το γεγονός ότι τούτο δεν εφημέρευε πλέον όταν ο ασθενής βρισκόταν μέσα στο

ασθενοφόρο. Επίσης, η ημερομηνία επεμβάσεως στην οποία υπεβλήθη ο προσφεύγων, ήτοι την επομένη της εισαγωγής του στο νοσοκομείο, ήταν απόφαση του νοσοκομείου.

25. Με το από 21 Φεβρουαρίου 2002 πιστοποιητικό, ο καρδιολόγος του ιατρείου βεβαίωσε ότι παρακολουθούσε τον προσφεύγοντα, ότι ο τελευταίος υποβαλλόταν σε πάγια θεραπευτική αγωγή, ότι η τιμή της γλυκαιμίας λαμβανόταν πρωί και βράδυ και ότι ο προσφεύγων ακολουθούσε δίαιτα για διαβητικούς.

26. Από πλευράς του, ο προσφεύγων καταθέτει δεκαπέντε ιατρικές βεβαιώσεις οι οποίες αφορούν την κατάσταση της υγείας του. Από αυτές προκύπτει ότι έπρεπε ο προσφεύγων να αποφεύγει το ψύχος, την υγρασία, τις συγκινήσεις και την κόπωση, να ακολουθεί ειδική δίαιτα για διαβητικούς και να εξετάζεται τακτικά από καρδιολόγο και διαβητολόγο.

II. ΟΙΚΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

27. Ο Κώδικα Ποινικής Δικονομίας περιέχει τις ακόλουθες οικείες διατάξεις :

Άρθρο 533 § 2

«Όσοι κρατήθηκαν προσωρινά και κατόπιν αθωώθηκαν (...) έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν αποζημίωση (...) αν από τη διαδικασία προέκυψε ότι δεν τέλεσαν την αξιόποινη πράξη για την οποία κρατήθηκαν (...) ή ότι δεν υπάρχει γι' αυτό κάποια βάσιμη ένδειξη.»

Άρθρο 535 § 1

«Το δημόσιο δεν έχει υποχρέωση για αποζημίωση, αν εκείνος που (...) κρατήθηκε προσωρινά έγινε από πρόθεση ή βαριά αμέλεια παραίτιος (...) της προσωρινής κράτησης.»

Άρθρο 536

«1. Σχετικά με την υποχρέωση του δημοσίου για αποζημίωση αποφαίνεται το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση για την υπόθεση, με

ιδιαίτερη ταυτόχρονη απόφαση, ύστερα από προφορική αίτηση εκείνου που αθωώθηκε. Μπορεί όμως να ενεργήσει έτσι και αυτεπαγγέλτως. (...)

2. Η απόφαση για την υποχρέωση αποζημίωσης δεν προσβάλλεται αυτοτελώς με ένδικο μέσο και παύει να ισχύει με την εξαφάνιση της απόφασης για την κύρια ποινική υπόθεση.»

Άρθρο 537

«1. Εκείνος που ζημιώθηκε μπορεί να υποβάλει και αργότερα την αίτησή του για αποζημίωση στο ίδιο δικαστήριο.

2. Στην περίπτωση αυτή η αίτηση παραδίδεται στον εισαγγελέα του δικαστηρίου αυτού μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία σαράντα οκτώ ωρών από την απαγγελία της απόφασης στο ακροατήριο.»

Άρθρο 539 § 1

«Αφού αναγνωρισθεί η υποχρέωση για αποζημίωση από το δημόσιο, ο δικαιούχος μπορεί να εγείρει αγωγή στα πολιτικά δικαστήρια, που δεν μπορούν να εξετάσουν πάλι την ύπαρξη αυτής της υποχρέωσης.»

Άρθρο 540 § 1

«Εκείνος που άδικα κρατήθηκε (...) αποζημιώνεται για την υλική ζημία που υπέστη εξαιτίας της κράτησής του (...). Επίσης αποζημιώνεται για την ηθική βλάβη (...)

III. ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ

28. Μετά από την επίσκεψή της, στις 25 Μαΐου και 6 Ιουνίου 1997, στο ιατρείο των φυλακών Κορυδαλλού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πρόληψη των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης («CPT») συνέταξε έκθεση, η οποία δημοσιεύθηκε στις 13 Σεπτεμβρίου 2001 και έχει ως εξής :

[Ακολουθεί κείμενο στην Αγγλική γλώσσα]

29. Στη συνέχεια, μετά από επίσκεψη στις 26 Οκτωβρίου και 2 Νοεμβρίου 1999, η CPT συνέταξε έκθεση, η οποία δημοσιεύθηκε στις 13 Σεπτεμβρίου 2001 και έχει ως εξής :

[Ακολουθεί κείμενο στην Αγγλική γλώσσα]

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

I. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

30. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει τα εξής :

«Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθεί σε βασανιστήρια ούτε σε ποινές ή μεταχείριση απάνθρωπες ή εξευτελιστικές.»

A. Επιχειρήματα των διαδίκων

31. Ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι ασθενούσε βαριά και ότι η κατάσταση της υγείας του απαιτούσε ειδική περίθαλψη. Παρά το γεγονός ότι οι σωφρονιστικές αρχές γνώριζαν την κατάσταση, οι συνθήκες της κρατήσεώς του παρέμειναν απάνθρωπες. Η κράτηση ενός βαριά ασθενούς, όπως ο προσφεύγων, ακόμα και μία ημέρα χωρίς καμία ιατρική περίθαλψη, συνιστά απάνθρωπη μεταχείριση. Ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι η μεταφορά του στο ιατρείο των φυλακών έλαβε χώρα μόνο μετά από παρέμβαση του συνηγόρου του στον διευθυντή των φυλακών. Η CPT ουδέποτε ερεύνησε τα του ιατρείου των φυλακών. Κατά τον προσφεύγοντα, όπως προκύπτει από επιστολή του ιατρείου των φυλακών Κορυδαλλού, ουδέποτε υπεβλήθη σε ιατρική εξέταση κατά τη διάρκεια της νοσηλείας του στο ιατρείο. Ο προσφεύγων αμφισβητεί επίσης το αληθές των πιστοποιητικών τα οποία προσκόμισαν οι διάφοροι ιατροί οι οποίοι τον εξέτασαν. Κανένας διαβητολόγος ούτε διαιτολόγος τον εξέτασε και ο καρδιολόγος τον επισκεπτόταν μόνο κάθε Τρίτη και Πέμπτη από 13:00 έως 15:00. Το

πιστοποιητικό νοσηλείας του νοσοκομείου Νικαίας αποδεικνύει ότι ο προσφεύγων υπέστη σοβαρό καρδιακό επεισόδιο. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι οι καθυστερήσεις όσον αφορά τη μεταφορά στο πολιτικό νοσοκομείο, οι οποίες οφείλονταν αποκλειστικώς στις σωφρονιστικές αρχές, έθεσαν τη ζωή του σε κίνδυνο. Πράγματι, υποστηρίζει ότι η μεταφορά του σε πολιτικό νοσοκομείο έλαβε χώρα μόνο μετά από τις διαμαρτυρίες των συγκρατούμενων του. Επίσης, η οικογένειά του ειδοποιήθηκε από νοσοκόμα και όχι από τις σωφρονιστικές αρχές σε ώρα προχωρημένη. Το από 7 Απριλίου 2000 σημείωμα μεταφοράς, δεν ανέφερε κανένα από τα φάρμακα τα οποία είχαν συνταγολογήσει για τον προσφεύγοντα, ενώ τούτα, και ειδικότερα η δόση ινσουλίνης, έπρεπε να αναφέρονται. Η επέμβαση στην οποία υπεβλήθη πραγματοποιήθηκε μόνον όταν η σύζυγός του προσκόμισε τη λίστα με τα εννέα φάρμακα τα οποία έπαιρνε.

32. Η Κυβέρνηση δέχεται ότι οι συνθήκες κρατήσεως στις φυλακές Κορυδαλλού δεν είναι ιδανικές, όπως διαπίστωσε και η CPT, κατά την επίσκεψή της τον Οκτώβριο 1999, αλλά ισχυρίζεται ότι ο προσφεύγων προσπαθεί να τις παρουσιάσει με τραγικό τρόπο ώστε να δημιουργήσει λανθασμένες εντυπώσεις. Εντούτοις, η κατάσταση αυτή δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να χαρακτηριστεί ως κακή μεταχείριση διότι δεν ήταν του βαθμού σοβαρότητας ο οποίος απαιτείται από τη νομολογία του Δικαστηρίου. Η Κυβέρνηση υπενθυμίζει ότι στην απόφαση *Peers κατά της Ελλάδος*, από 19 Απριλίου 2001, το Δικαστήριο είχε διαπιστώσει παραβίαση του άρθρου 3, λόγω διμήνου κρατήσεως στο σωφρονιστικό κατάστημα των φυλακών Κορυδαλλού. Στην προκειμένη περίπτωση, η προσφυγή του προσφεύγοντος, επειδή κρατήθηκε μία και μοναδική ημέρα, από 25 έως 26 Νοεμβρίου 1999, σε κανονικό κελί, αποτελεί κατάχρηση του δικαιώματος προσφυγής.

33. Όσον αφορά τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος για το χρονικό διάστημα από 26 Νοεμβρίου 1999 έως 15 Μαρτίου 2000, η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι η κατάσταση του ιατρείου των φυλακών ήταν ικανοποιητική,

όπως εξ άλλου διαπίστωσε η CPT, και ότι ο ιατρός ο οποίος παρακολούθησε τον προσφεύγοντα, είχε δηλώσει στην έκθεσή του (η οποία περιέχεται στη δικογραφία) ότι ο προσφεύγων τελούσε υπό συνεχή ιατρικό και φαρμακευτικό έλεγχο διότι ήταν διαβητικός. Όσον αφορά το καρδιακό επεισόδιο στις 16 Μαρτίου 2000, τα μοναδικά συμπτώματα τα οποία είχε εμφανίσει ο προσφεύγων, σύμφωνα με την έκθεση του ιατρού, ήταν ναυτία και δυσφορία. Όσον αφορά τη μεταφορά κρατούμενου σε εξωτερικό νοσοκομείο, πραγματοποιείται από την υπηρεσία ασθενοφόρων, αλλά η διάρκεια της μεταφοράς εξαρτάται από το αν υπάρχουν διαθέσιμα ασθενοφόρα. Περαιτέρω, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι πρέπει το νοσοκομείο να προβεί στην εισαγωγή του ασθενούς, και ότι μπορεί η διαδικασία αυτή να απαιτεί χρόνο.

34. Όσον αφορά την πτώση του προσφεύγοντος, στις 7 Απριλίου 2000, και την προσωρινή παράλυση την οποία προκάλεσε η πτώση αυτή, η Κυβέρνηση υποβάλλει έγγραφο του διευθυντή των φυλακών, από το οποίο προκύπτει ότι οι συγγενείς του προσφεύγοντος είχαν πάραυτα ειδοποιηθεί. Ο προσφεύγων είχε μεταφερθεί στο εφημερεύον νοσοκομείο και το σημείωμα μεταφοράς περιείχε όλες τις απαραίτητες ιατρικές πληροφορίες. Η επιλογή της ημερομηνίας της επεμβάσεως στην οποία υπεβλήθη ο προσφεύγων, ενέπιπτε στην αρμοδιότητα του νοσοκομείου.

35. Τέλος, όσον αφορά την άρνηση του Εφετείου Αθηνών να διατάξει την προσωρινή αποφυλάκιση, ενώ ο προσφεύγων νοσηλεύοταν ακόμα, η Κυβέρνηση στηρίζεται στην απόφαση *Kudla κατά της Πολωνίας*, από 26 Οκτωβρίου 2000, και υπενθυμίζει ότι το άρθρο 3 δεν μπορεί να ερμηνεύεται ως άρθρο από το οποίο απορρέει γενική υποχρέωση αποφυλάκισεως κρατούμενου για λόγους υγείας ή εισαγωγής του σε πολιτικό νοσοκομείο ώστε να του επιτραπεί ν υποβληθεί σε ειδική ιατρική θεραπεία. Η Κυβέρνηση καταλήγει επισημαίνοντας ότι οι σωφρονιστικές αρχές έπραξαν ό,τι ήταν δυνατό για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα υγείας του προσφεύγοντος,

είτε στο ιατρείο των φυλακών, είτε μεταφέροντάς τον σε δημόσιο νοσοκομείο όταν η κατάσταση του το απαιτούσε πραγματικά.

B. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

36. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι κατά την πάγια νομολογία του, για να εμπίπτει στο πεδίο του άρθρου 3, πρέπει μία μεταχείριση να είναι ενός ελαχίστου βαθμού σοβαρότητας (*McGlinchey κ.λ.π. κατά του Ηνωμένου Βασιλείου*, n° 50390/00, § 45, CEDH 2003-...). Η εκτίμηση αυτού του ελαχίστου ορίου είναι κατ' ουσία σχετική. Εξαρτάται από το σύνολο των δεδομένων της υποθέσεως και ειδικότερα από τη φύση και το περιεχόμενο της μεταχείρισης, από τον τρόπο κατά τον οποίο έλαβε χώρα, από τη διάρκεια της, από τα σωματικές ή πνευματικές επιπτώσεις της, όπως και, ενίοτε, από το φύλο, την ηλικία και την κατάσταση της υγείας του θύματος (βλ. μεταξύ άλλων, *Peers κατά της Ελλάδος*, n° 28524/95, § 67, CEDH 2001-III, *Assenov κ.λ.π. κατά της Βουλγαρίας*, απόφαση από 28 Οκτωβρίου 1998, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-VIII, σελ. 3288 § 94, *Kudla κατά της Πολωνίας* [GC], n° 30210/96, § 91, CEDH 2000-XI). Πράγματι, το άρθρο 3 της Συμβάσεως αφορά τον σκοπό της μεταχειρίσεως η οποία επιβάλλεται και ειδικότερα από την πρόθεση εξευτελισμού ή μειώσεως του ατόμου. Όμως, η απουσία παρόμοιου στόχου δεν οδηγεί απαραίτητα στη διαπίστωση μη παραβιάσεως του άρθρου 3 (*Peers κατά της Ελλάδος*, ο.α., § 74).

37. Επομένως, προκειμένου περί προσώπων τα οποία έχουν στερηθεί την ελευθερία τους, το άρθρο 3 επιβάλλει στα Κράτη τη θετική υποχρέωση να βεβαιώνονται ότι κάθε φυλακισμένος κρατείται σε συνθήκες συμβατές με τον σεβασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, ότι ο τρόπος εκτελέσεως του μέτρου δεν υποβάλλει τον ενδιαφερόμενο σε αγωνία ή δοκιμασία εντάσεως η οποία υπερβαίνει το αναπόφευκτο επίπεδο πόνου το οποίο συνεπάγεται η κράτηση και ότι, όσον αφορά τις πρακτικής φύσεως απαιτήσεις της φυλακίσεως, η υγεία και η ευημερία του κρατουμένου εξασφαλίζονται πλήρως, ίδια δε με την

παροχή της απαιτούμενης ιατρικής περίθαλψης (*Kudla κατά της Πολωνίας*, ο.α., § 94).

38. Ειδικότερα, οι συνθήκες κρατήσεως ασθενούς, πρέπει να εγγυώνται την προστασία της υγείας του κρατουμένου, όσον αφορά τις συνήθειες και εύλογες συγκυρίες της φυλακίσεως. Αν και δεν μπορούμε να εξάγομε γενική υποχρέωση αποφυλακίσεως ή ακόμα μεταφοράς κρατουμένου σε πολιτικό νοσοκομείο, ακόμα και αν ο τελευταίος πάσχει από μία πάθηση ιδιαίτερα δύσκολη ως προς την αντιμετώπισή της (βλ. *Mouiesel κατά της Γαλλίας*, n° 67623/01, § 40, CEDH 2002-IX), το άρθρο 3 της Συμβάσεως επιβάλλει σε κάθε περίπτωση στο Κράτος να προστατεύει τη σωματική ακεραιότητα των προσώπων τα οποία έχουν στερηθεί την ελευθερία. Το Δικαστήριο δεν θα μπορούσε να αποκλείσει ότι, σε ιδιαίτερα σοβαρές συνθήκες, μπορούμε να βρεθούμε αντιμέτωποι με καταστάσεις στις οποίες η καλή απονομή της ποινικής δικαιοσύνης απαιτεί όπως λαμβάνονται μέτρα ανθρωπιστικής φύσεως προς θεραπεία (βλ. *Chartier κατά της Ιταλίας*, n° 9044/80, έκθεση της Επιτροπής, από 8 Δεκεμβρίου 1982, *Décisions et Rapports* (DR) 33, σελ. 48 § 53).

39. Εφαρμόζοντας τις παραπάνω αρχές, το Δικαστήριο έχει ήδη συμπεράνει ότι η παρατεινόμενη κράτηση προσώπου προχωρημένης ηλικίας, και δη ασθενούς, μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο προστασίας του άρθρου 3 (*Paron κατά της Γαλλίας* (déc.), n° 64666/01, 7 Ιουνίου 2001). Επίσης, το Δικαστήριο έκρινε ότι η κράτηση τετραπληγικού, υπό συνθήκες οι οποίες δεν έχουν προσαρμοσθεί στην κατάσταση της υγείας του, συνιστούσαν εξευτελιστική μεταχείριση (*Price κατά του Ηνωμένου Βασιλείου*, n° 33394/96, § 30, CEDH 2001-VII). Ως εκ τούτου, πρέπει το Δικαστήριο να λάβει υπόψη, κυρίως, τρία στοιχεία ώστε να εξετάσει τη συμβατότητα μιας καταστάσεως υγείας η οποία εμπνέει ανησυχία, με την κράτηση του προσφεύγοντος : (α) την κατάσταση του κρατουμένου, (β) την ποιότητα της παρεχόμενης περίθαλψης και (γ) αν ήταν πρόσφορο να συνεχίσει να κρατείται ο

προσφεύγων δεδομένης της καταστάσεως της υγείας του (*Mouisel κατά της Γαλλίας*, ο.α., §§ 40-42).

40. Στην παρούσα υπόθεση, προκύπτει ότι η κατάσταση της υγείας του προσφεύγοντος ήταν, χωρίς καμία αμφιβολία, ανησυχητική. Πριν από τη μεταγωγή του στις φυλακές Κορυδαλλού, έπασχε από καρδιακή ανεπάρκεια και διαβήτη και νοσηλευόταν. Όμως, από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν προκύπτει ότι για την επιδείνωση της κατάστασης της υγείας του προσφεύγοντος κατά την κράτησή του, συνεπεία καρδιακής κρίσεως και πτώσεως εντός των φυλακών, ευθύνονται οι σωφρονιστικές αρχές.

41. Όσον αφορά την ποιότητα της περιθάλψεως του προσφεύγοντος, το Δικαστήριο επισημαίνει κυρίως ότι ο προσφεύγων δεν παραπονεύεται για μεταχείριση εκ μέρους των εθνικών αρχών με σκοπό τον εξευτελισμό του αλλά μάλλον για παραλείψεις, καθυστερήσεις και αμέλεια εκ μέρους τους. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι κατά την προσωρινή κράτησή του, η οποία διήρκεσε εννέα μήνες και δεκαεννέα ημέρες, ο προσφεύγων παρέμεινε τόσο στο πολιτικό νοσοκομείο όσο και στο ιατρείο των φυλακών Κορυδαλλού. Από τα πιστοποιητικά των ιατρών οι οποίοι εξέτασαν και περιέθαλψαν τον προσφεύγοντα, προκύπτει ότι ο τελευταίος τελούσε υπό τακτικό ιατρικό και φαρμακευτικό έλεγχο και ότι υποβαλλόταν σε δίαιτα προσαρμοσμένη στην κατάσταση της υγείας του (βλ. πιστοποιητικά 7177/2001, 7521/2001 και 7494/2002 του διευθυντού του ιατρείου των φυλακών Κορυδαλλού – παράγραφος 24 ανωτέρω). Ειδικότερα, ο καρδιολόγος του ιατρείου βεβαίωσε ότι ο προσφεύγων υποβαλλόταν σε συνεχή θεραπεία, ότι η τιμή της γλυκαιμίας ελεγχόταν πρωί και βράδυ και ότι ακολουθούσε δίαιτα για διαβητικούς (βλ. το από 21 Φεβρουαρίου 2002 πιστοποιητικό – παράγραφος 25 ανωτέρω).

42. Όσον αφορά τις συνθήκες παραμονής στο ιατρείο των φυλακών, ο προσφεύγων δεν στηρίζει τους ισχυρισμούς του σχετικά με τα θέματα συνωστισμού ασθενών και υγιεινής. Βεβαίως, κατά τις επισκέψεις της στις

φυλακές Κορυδαλλού το 1997 και 1999, η CPT διαπίστωσε ελλείψεις όσον αφορά το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, αλλά κατέληξε, εντούτοις, ότι οι συνθήκες νοσηλείας ήταν εν γένει «ικανοποιητικές». Επίσης, το Δικαστήριο έχει ήδη επισημάνει ότι επί εννέα μήνες και δεκαεννέα ημέρες, ο προσφεύγων κρατήθηκε μόνο μία ημέρα (από 25 έως 26 Νοεμβρίου 1999) σε σύνηθες κελί των φυλακών Κορυδαλλού. Έστω και αν υποθέσουμε ότι οι συνθήκες κρατήσεως στις φυλακές αυτές (κελί 8 τ.μ. με σπασμένα παράθυρα και τουαλέτες «τουρκικού» τύπου) ήταν ακατάλληλες για την κατάσταση της υγείας του προσφεύγοντος και ότι η κατάσταση αυτή οφείλεται σε παράλειψη ή αμέλεια των σωφρονιστικών αρχών, το Δικαστήριο δεν μπορεί να διαπιστώσει παραβίαση του άρθρου 3 πάνω στη βάση αυτή, λόγω της λίαν βραχείας διάρκειας του εγκλεισμού του προσφεύγοντος στο κελί αυτό.

43. Τέλος, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι ο προσφεύγων δεν στηρίζει τους ισχυρισμούς του όσον αφορά την καθυστέρηση μεταφοράς του από τις σωφρονιστικές αρχές στο πολιτικό νοσοκομείο μετά από την καρδιακή κρίση την οποία υπέστη, και ενημερώσεως των συγγενών του, ούτε τους ισχυρισμούς του όσον αφορά την απουσία σημειώματος μεταφοράς περιέχοντος τις απαραίτητες ιατρικές πληροφορίες. Αντιθέτως, από το πιστοποιητικό 7521/2001 του διευθυντού του ιατρείου των φυλακών Κορυδαλλού προκύπτει ότι η καθυστέρηση της μεταφοράς του προσφεύγοντος στο εξωτερικό νοσοκομείο μετά από την πτώση του, δεν έθεσε τη ζωή του σε κίνδυνο και ότι οι συγγενείς του ειδοποιήθηκαν εγκαίρως. Περαιτέρω, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι το σημείωμα μεταφοράς από 7 Απριλίου 2000 εφιστά την προσοχή του πολιτικού νοσοκομείου ότι ο προσφεύγων ήταν διαβητικός και παρουσίαζε καρδιακά προβλήματα. Σε κάθε περίπτωση, ακόμα και αν υποθέσουμε ότι οι σωφρονιστικές αρχές μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες για παραλείψεις και καθυστερήσεις, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι τούτες δεν είχαν τις επιπτώσεις του ελαχίστου ορίου σοβαρότητας που απαιτείται από το άρθρο 3 της Συμβάσεως.

44. Όσον αφορά το αν ήταν πρόσφορο να συνεχίσει ο προσφεύγων να κρατείται, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι ο κρατούμενος κατείχε θέση η οποία απαιτούσε υψηλού βαθμού υπευθυνότητα και επαγγελματική ευσυνειδησία : ήταν υποθηκοφύλακας. Επίσης, κατηγορείτο για σοβαρό αδίκημα, δηλαδή για πλαστογραφία η οποία είχε ως αποτέλεσμα να προκληθεί σοβαρή οικονομική ζημία σε βάρος νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου. Τα εσωτερικά δικαστήρια αρνήθηκαν επανειλημμένα να κάνουν δεκτές τις αιτήσεις του αποφυλάκισης. Βασίστηκαν στον κίνδυνο να διαπράξει άλλα παρόμοια αδικήματα και στο γεγονός ότι η κατάσταση της υγείας του προσφεύγοντος δεν είχε επηρεασθεί διότι νοσηλευόταν. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι δεν μπορεί να αντικαταστήσει η άποψή του εκείνη των εσωτερικών δικαστηρίων όσον αφορά τη διατήρηση ή μη της προσωρινής κρατήσεως. Περαιτέρω, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι, κατά την επίμαχη περίοδο, οι εθνικές αρχές εκπλήρωσαν, εν γένει, την υποχρέωσή τους προστασίας της σωματικής ακεραιότητας του προσφεύγοντος, κυρίως με την παροχή κατάλληλης ιατρικής περίθαλψης.

45. Μετά από σφαιρική εκτίμηση των περιστατικών βάσει των αποδείξεων οι οποίες διεξήχθησαν ενώπιόν του, το Δικαστήριο δεν θεωρεί ότι απεδείχθη ότι οι συνθήκες κρατήσεως του προσφεύγοντος αποτέλεσαν απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση υπό της έννοια του άρθρου 3 της Συμβάσεως.

46. Ως εκ τούτου, δεν υπήρξε παραβίαση της διατάξεως αυτής.

II. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

47. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι η απόφαση του εφετείου περί μη αποζημιώσεώς του για την προσωρινή κράτηση, δεν ήταν αιτιολογημένη. Επικαλείται το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει σχετικά τα εξής:

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσή του δικαστεί δικάως (...), από (...) δικαστήριο (...) το οποίο θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

48. Ο προσφεύγων διευκρινίζει ότι η απόφαση 1926/2000 του εφετείου αρκείται σε επανάληψη των προϋποθέσεων εφαρμογής του άρθρου 533 § 2 Κ.Ποιν.Δ. χωρίς λεπτομερή έκθεση των «βάσιμων ενδείξεων» σε βάρος του. Έτσι, το αιτιολογικό της αποφάσεως, ως προς αυτό το συγκεκριμένο σημείο, είναι στερεότυπο και αντιφατικό, διότι παραπέμπει στα περιστατικά της υποθέσεως επί των οποίων το εφετείο βασίστηκε για να τον αθώσει.

49. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το εφετείο δεν περιορίστηκε σε επανάληψη του κειμένου του άρθρου 533 § 2 Κ.Ποιν.Δ. , όπως υποστηρίζει ο προσφεύγων, αλλά αιτιολόγησε επαρκώς την άρνησή του να τον αποζημιώσει. Πράγματι, η Κυβέρνηση δηλώνει ότι το εφετείο παραπέμπει στα περιστατικά τα οποία οδήγησαν στη σύλληψη του προσφεύγοντος και στα οποία βασίστηκαν τα δικαστικά συμβούλια για να καταλήξουν ότι υπήρχαν βάσιμες ενδείξεις ότι ο προσφεύγων είχε διαπράξει το αδίκημα για το οποίο κατηγορείτο.

50. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει τη σχετική νομολογία του (*Γεωργιάδης κατά της Ελλάδος*, απόφαση από 29 Μαΐου 1997, *Recueil* 1997-III, σελ. 960, §§ 42-43, *Καρακάσης κατά της Ελλάδος*, n° 38194/97, § 27, 17 Οκτωβρίου 2000), σύμφωνα με την οποία το εύρος του καθήκοντος των δικαστηρίων να αιτιολογούν τις αποφάσεις τους, μπορεί να κυμαίνεται κυρίως συναρτήσει της φύσεως της αποφάσεως. Το θέμα εάν ένα δικαστήριο δεν τήρηση την περί αιτιολογήσεως υποχρέωσή του, όπως αυτή απορρέει από το άρθρο 6 της Συμβάσεως, δεν μπορεί να αναλυθεί παρά μόνο υπό το πρίσμα των ιδιαίτερων περιστάσεων της υποθέσεως (*Ruiz Torija κατά της Ισπανίας*, απόφαση από 9 Δεκεμβρίου 1994, *série A* n° 303-A, σελ. 12, § 29).

51. Στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι το Εφετείο Αθηνών περιορίστηκε να επαναλάβει τις διατάξεις του άρθρου 533 § 2 Κ.Ποιν.Δ. και να καταλήξει ότι εφαρμόζονταν στην προκειμένη περίπτωση, χωρίς να προσφέρει περαιτέρω αιτιολόγηση.

52. Κατά συνέπεια, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

III. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

53. Το άρθρο 41 της Συμβάσεως ορίζει ότι:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

A. Ζημία

54. Ο προσφεύγων ζητά το ποσό των 150 000 ευρώ για την υλική ζημία και την ηθική βλάβη την οποία υπέστη λόγω της παραβιάσεως του άρθρου 6 της Συμβάσεως. Ειδικότερα, ισχυρίζεται ότι, κατά την κράτησή του, δεν μπόρεσε να ασκήσει τα καθήκοντά του, γεγονός το οποίο είχε ως αποτέλεσμα να απολέσει εισοδήματα τα οποία αντιστοιχούν σε 87 324,24 ευρώ. Το υπόλοιπο αιτούμενο ποσό αντιστοιχεί στην ηθική βλάβη την οποία υπέστη.

55. Η Κυβέρνηση δηλώνει ότι το αίτημα του προσφεύγοντος είναι «παράλογο». Η απώλεια εισοδημάτων την οποία προβάλλει ο προσφεύγων, είναι «λανθασμένη» και «αβάσιμη». Επομένως, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι η διαπίστωση παραβιάσεως της Συμβάσεως συνιστά επαρκή δικαία ικανοποίηση για κάθε ζημία την οποία υπέστη ο προσφεύγων.

56. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η παροχή δικαίας ικανοποίησης βασίζεται, στην προκειμένη περίπτωση, μόνο στο γεγονός ότι ο προσφεύγων δεν μπόρεσε να τύχει ενώπιον του εφετείου των εγγυήσεων του άρθρου 6. Ειδικότερα, το Δικαστήριο συμπέρανε ότι στην παρούσα υπόθεση ότι υπήρξε παραβίαση της εν λόγω διατάξεως, επειδή η άρνηση χορηγήσεως στον προσφεύγοντα αποζημιώσεως για την κράτησή του, δεν ήταν επαρκώς αιτιολογημένη. Δεν θα μπορούσε βεβαίως να εικάσει ποια θα ήταν η έκβαση της δίκης στην αντίθετη περίπτωση, αλλά δεν θεωρεί παράλογη τη σκέψη ότι ο ενδιαφερόμενος υπέστη απώλεια πραγματικών ευκαιριών (*mutates mutandis, Pelissier και Sassi κατά της Γαλλίας*, απόφαση από 25 Μαρτίου 1999, *Recueil* 1999-II, σελ. 302, § 80). Εδώ προστίθεται και ηθική βλάβη, την οποία δεν αρκεί να επανορθώσει η διαπίστωση παραβιάσεως της Συμβάσεως η οποία περιέχεται στην παρούσα απόφαση (*Dulaurans κατά της Γαλλίας*, n° 34553/97, § 43, 21 Μαρτίου 2000). Αποφαινόμενο κατά δικαία κρίση, όπως ορίζει το άρθρο 41 της Συμβάσεως, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα το ποσό των 15 000 ευρώ για τον λόγο αυτόν.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

57. Ο προσφεύγων ζητά να του καταβληθούν τα έξοδα και η δικαστική δαπάνη που αφορούν τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου. Ζητά για τον λόγο αυτό το ποσό των 6 500 ευρώ.

48. Η Κυβέρνηση κρίνει το ποσό αυτό υπερβολικό. Δηλώνει ότι τα έξοδα τα οποία θα καταβληθούν στον προσφεύγοντα δεν πρέπει να υπερβαίνουν το ποσό των 2 000 ευρώ.

49. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, κατά την πάγια νομολογία του, για να δικαιούται επιστροφής των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης, πρέπει ο παθών να αποδεικνύει ότι όντως πραγματοποιήθηκαν, ότι ήταν απαραίτητα και ότι το ύψος τους είναι εύλογο (*Φίλης κατά της Ελλάδος (n° 1)*, απόφαση

από 27 Αυγούστου 1991, série A, n° 209, σελ. 25, § 74). Το Δικαστήριο δεν κρίνει ότι δεν υπάρχει λόγος να αμφισβητήσει την αναγκαιότητα των σχετικών προς τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου εξόδων, για την οποία διαδικασία προσκομίσθηκαν δικαιολογητικά. Θεωρεί ωστόσο υπερβολικό το συνολικό ποσό των εξόδων, το οποίο απαιτείται για την αιτία αυτή. Επισημαίνει εξ άλλου ότι απέρριψε μέρος των αιτιάσεων του προσφεύγοντος. Το Δικαστήριο εκτιμά συνεπώς ότι συντρέχει λόγος καταβολής ενός μόνο μέρους των εξόδων τα οποία αιτιολόγησε ενώπιόν του ο προσφεύγων. Αποφαινόμενο κατά δίκαια κρίση, το Δικαστήριο αποφασίζει να επιδικάσει στον προσφεύγοντα 3 500 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

60. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθεί το ποσοστό των τόκων υπερημερίας βάσει του επιτοκίου διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενο κατά 3%.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Κρίνει* ότι δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως.
2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.
3. *Κρίνει* ότι

α) πρέπει το εναγόμενο Κράτος να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών από της ημερομηνίας κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική συμφώνως προς το άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως, τα ακόλουθα ποσά:

- i. 15 000 ευρώ για υλική ζημία και ηθική βλάβη,
- ii. 3 500 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη,
- iii. οποιοδήποτε άλλο ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος επί των εν λόγω ποσών,

β) από της εκπνοής της εν λόγω προθεσμίας και μέχρι της καταβολής, τα ποσά αυτά θα προσαυξάνονται με απλό τόκο ίσο προς το ισχύον κατά την περίοδο εκείνη επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξημένο κατά 3%.

4. Απορρίπτει το αίτημα δικαίας ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη Γαλλική, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 15 Ιανουαρίου 2004 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

[υπογραφή]

/ Søren NIELSEN /

Αναπληρωτής Γραμματέας

[υπογραφή]

/ Peer LORENZEN /

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ

ΜΑΡΙΑ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ